

JUBILEJ

PROF. DR. ANTON ZALAR – ŠESTDESETLETNIK

Slovenskim vakuumistom skoraj ni treba posebej predstavljati našega jubilaranta prof. dr. Antona Zalarja, saj je z vakuumsko znanostjo in tehniko povezan nad 33 let. Vsaj toliko let tudi sodelujeva, začeni od sedaj že pokojnega IEVT-ja leta 1969, ko je diplomiral na Odseku za metalurgijo na FNT v Ljubljani, pa skozi obdobja intenzivnega delovanja v Jugoslovanskem komiteju za vakuumsko tehniko (JUVAK) kot organizatorja jugoslovanskih vakuumskih kongresov, kot predsednika JUVAK-a ter zastopnika tega komiteja oz. zveze in kasneje našega slovenskega vakuumskega društva (DVTS) v mednarodni vakuumski zvezi IUVSTA in njenih komitejih. To je le nekaj drobcev iz njegove društvene aktivnosti. Vzporedno je rastla tudi njegova strokovna in znanstvena dejavnost, saj je leta 1981 magistriral in 1987 doktoriral s področja znanosti o površinah. Na IEVT-ju je na pobudo prof. dr. Evgena Kanskyja postavil Laboratorij za analizo površin in tankih plasti, ki ga vodi že več kot petindvajset let in ki je pred osmimi leti prešel v samostojni Inštitut za tehnologijo površin in optoelektroniko (ITPO).

Spektroskopija Augerjevih elektronov je njegova ožja specialnost, s katero se je uveljavil ne samo pri nas, ampak tudi v svetu, saj je cenjen vabljeni predavatelj na mnogih mednarodnih konferencah, tujih univerzah in inštitutih. Kot gostujoči znanstvenik je v

tujini delal skupaj več kot tri leta in pol, najdlje na Max-Planck-Institut für Metallforschung v Stuttgartu. V strokovnih krogih je najbolj znan po pionirskem delu na področju profilne analize tankih plasti. Njegov postopek je bil patentiran, v ZDA pa je zaščiten pod imenom "Zalar rotation". Svoje znanje in izkušnje prenaša na mlade raziskovalce, ki jim je mentor, ter kot profesor na študente in podiplomce obeh slovenskih univerz in na slušatelje-tečajnike iz vakuumске tehnike v okviru našega društva.

V teh 33 letih je objavil nad sto sedemdeset znanstvenih in strokovnih del doma in v tujini, sam ali s svojimi sodelavci. Nekatera njegova dela so bila v svetu zelo odmevna in zelo pogosto citirana. Sledi njegovega dela najdemo tudi na Evropskih konferencah o uporabni analizi površin in faznih mej (ECASIA) in v upravnem odboru teh konferenc, v Mednarodni organizaciji za standardizacijo (ISO/TC 201), kjer zastopa slovenski Urad za standardizacijo in mero-slovje. Kot recenzenta za področje tankih plasti in površin si ga delita pomembni tuji reviji Thin Solid Films in Surface and Interface Analysis. Pri tem pa ne zanemarja dela v "domaćih" raziskovalnih in vladnih institucijah, kot sta KORIS (koordinacija raziskovalnih institucij v Sloveniji) in Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, ter v svojem ITPO-ju, ki mu ga je pred skoraj osmimi leti uspelo rešiti pred potopom IEVT-ja. Pri tem mu je uspelo združiti in ohraniti večino perspektivnega raziskovalnega potenciala, ki bi se sicer porazgubil, del stroke pa bi tako propadel.

In vsa ta leta sem včasih bolj od blizu, včasih pa bolj od daleč spremljal pot našega jubilaranta, ki ga znanci in prijatelji kličemo kar Tone. Ko kdaj v sproščenem okolju in veseli družbi, ki ji pogosto daje tudi svoj *ton*, pokramljamo o starih "zlatih časih", se včasih spomnimo Tonetovih prvih dni na IEVT-ju, ko je bil *uradno* sprejet ne samo za nedoločen čas, ampak (*neuradno*) tudi za nedoločen kraj(!), saj ni dobil niti stola, kaj šele mize ali sobe, lahko bi rekli, da je *lebdel*, in to v vakuumu oz. na vakuumskem inštitutu.

Jubilantu, našemu šestdesetletniku (a res že?) Tonetu želimo še veliko lepih in uspešnih let tudi v novem okolju Instituta "Jožef Stefan".

Dr. Jože Gasperič